

van gezag en wetenschap, telkens tegenover zich, en moesten op alle terrein den strijd met hen aanbinden. Of ze wilden of niet: op 't woelige slagveld, waar de vijanden stonden, duizend tegen één, móesten ze zich terugtrekken in hun eigen, klein fort, waarboven de kruisvlag wapperde, die ze te nauwernood uit de handen van zóóveel belagers bevrijden konden.

Mevr. *Bosboom* niet alzoo.

Zij was niet bij hen in 't fort.

Zij stond onder de groote massa. Zónder beginselverzaking, voorzeker! Maar zich naïevelijk inbeeldend, dat die gansche massa nog onder de kruisvlag stond. Zij haatte alle afzondering. Móést er gedeeldheid zijn, dan hoogstens de aloude scheiding: Roomsche en Protestantsche.

Maar verder dan ook niet.

Al wat Protestantsch héétte, behoorde voor haar tot één groep. Wel zàg ze, hoe onder den Protestantschen naam groote ketterijen bedektelijk werden ingevoerd; wel vóelde ze, hoe zoogenaamde Protestantschen den grond onder 't Christelijk geloof weggroeven en de fundamenteele waarheden vallen lieten, die Rome nog staande hield, — maar ze verkleinde daarvan de beteekenis.

Dat was... droeve uitzondering.

Dat ging toch feitelijk buiten het leven der Christen-natie om.

Zij bleef bij de „massa."

Maar de „Christelijke vrienden" begrepen haar dan ook soms niet.

Ze konden er niet bij, hoe zij, een Christinne immers, met mannen als *Potgieter* en *Busken Huët* en *Van Lennep* als vrienden kon omgaan, met meer dan kunstvriendschap: met persoonlijke toegenegenheid.

Ze vonden het onbegrijpelijk, dat zij in liberale dagbladen, die de beginselen van '48, de beginselen der Revolutie verbreidden, feuilletons schreef, waarin het Christelijk geloof wel niet verdween, maar dan toch schuil ging.

Alles liep dus zoo te zamen.

En mevr. *Bosboom* ontving uit Christelijke kringen niet de waardeering, waarop zij, nevens de critiek, dan toch recht had gehad.

Gelukkig wèrd ze al wel gewaardeerd!

Dáár waren *Groen* en *Da Costa* en de hunnen de mannen niet naar, in dien tijd, toen de echte belijders van den Christus met een lantaarn gezocht moesten worden, om zich niet van harte te verblijden over het kloek getuigenis, dat mevr. *Bosboom* gaf inzake het Christelijk geloof en de persoonlijke gemeenschap met den Heiland.

Ondanks honderd twisten en verdeeldheden, waren die mannen van 't réveil *ruim*.

Als *Groen* een reis deed en hij vond een onaanzienlijk „afgescheiden" kerkken, waar 'n ongeletterd man het zuivere Evangelie bracht, terwijl in de vaderlandsche kerk ter plaatse slechts van deugd en plicht gehandeld werd, dan zette hij zich tusschen de één-steens-muren en roemde in zijn brieven den zegen, dien God er hem schonk.

Zoo waardeerde hij ook mevr. *Bosboom* als Christen-romanière.

In den zomer van 't jaar '46 — „juffrouw *Toussaint*," zooals ze toen nog heette, was dus 34 jaar oud — kwam zij voor 't eerst met *Groen* in persoonlijke aanraking, door een bezoek, dat zij hem bracht op oud-Wassenaar.

Da Costa verblijdde er zich over.

En *Groen* schreef naar aanleiding daarvan: „Niemand heeft, meer dan *Da Costa*, de nauwgezetheid van historische studie en de juistheid der karakterteekening gewaardeerd in dit en menig ander geschrift onzer begaafde landgenooten, die de uitnemendheid der *volkshistorie* aan de verlevendiging van het Evangelische *volksgeloof* dienstbaar gemaakt heeft."

In 't jaar 1857 komen *Groen* en *Da Costa* nogmaals, vol waardeering, in hun correspondentie op den arbeid der schrijfster terug.

Doch daarna niet meer.

Met de mannen van 't réveil bleef de vriendschap bestaan.

Als ze in 1851 met den schilder *Johannes Bosboom* in 't hu-

welijk treedt, is het *Da Costa*, die, de liefde tusschen echtgenooten bezongen hebbende, vervolgt:

„Toch blijft er nog één plaats voor hooger gloed en goed: de plaats, die Hij-alleen kan heiligen en vervullen, Die wijn uit water schiep te Cana, uit Zijn bloed het *niet* vergankelijk heil op Golgotha. Zij zullen van *deze* zaligheid, bij 's levens hoogst genot, bij 's levens bangsten strijd, al roemende getuigen, die hongerend naar vrede en dorstende naar God, voor Christus' ééngen naam des harten knieën buigen!"

In dien éénigen Naam heeft *Geertruida Toussaint* geloofd, en van Hém heeft ze in haar werken gesproken.

Reden te over voor ons Christenvolk, om zich met haar en haar werken, op haar eeuwfeest, bezig te houden.

P. Br.

HULPTALEN.

Volapük, Esperanto en Ido.

Wat hier volgt is een vertaling van den bekenden tekst Joh. 3 : 16 in de drie hulptalen:

Volapük. Pastor F. M. Schleyer, *) Constanz, 1885.

Asòd God eilöfòm voli, dàs egivòm Soni Calpemetöl okà, dàt velikàn, kredöl len omì, no deulòm, sod alla Comös lifi tenüpi!

Esperanto. Dr. L. L. Zamenhof, Warschau, 1888.

Tiel Dĥo amis la mondon, ke li donis Sian solnaskitan Filon, por ke omnoj ciuj kredantaj pri Li ne peren, sed havu la vivon eternan.

Linguo Internaciona di la Dĥlegitaro, Parijs 1908.

Ido of verbeterd Esperanto.

Nam Dĥo amis la mondo tante, ka il donis sua unik-genitata filio, por ke omni it qui kredas ad il, ne perdesar, ma havez eterna vivo.

*) Deze stierf eenige weken geleden. Het Volapük, dat eerst veel opgang maakte, is door de andere, veel eenvoudiger hulptalen verdrongen.

A. J. H.

V A R I A.

Droomen.

„Stond maar een hooge ladder op den haan
Van onzen toren,
Ik kon dan wel tot aan de wolken gaan;" —
Zoo liet ik vaak als kind mij hooren,
„Ja, mooglijk raakte ik' wel den hemel aan."

Verdwenen zijn de kinderdroomen,
Toch — uit een droom heb ik vernomen:
Daar staat een ladder opgericht,
't Is die in Jakobs nachtgezicht,
Die van den hemel reikt tot de aard,
En die van de aard voert hemelwaart.

A. J. H.